

Поверніть мені Микиту з качаном у руці

Сиджу самотньо на лавочці. Нема з ким і язика почесати. Сусіди звозять з поля картоплю і гарбузи. Школярів зачепити ніяк: длупаються пальцями у своїх мобілках, а зачепи, то скине навушники і відчебуцять: "Не по темі, бабуля". Добре, що хоч вуличні лавочки при демократії не забирають. Бо колись перед жнивими робили зачистку, аби проїжджаюче начальство утямило, що все село на осінньо-польових роботах. Нема з ким поділитись і спогадами, крім рідного ціпка, на який сперлася підборіддям, та Рябка, з яким по-родинному ділюся харчами.

Чи ж усе так було погано колись? От танці у клубі. Крутить тебе хлопець у польці на два боки, аж стіни мерехтять. А тепер топчеться кожен під музику сам по собі і якусь його руками вимахує. Дівчача коса чомусь перейшла на хлопців, а в дівчат на голові чорт навискубував і нафарбував такого, що чубакабра злякається. А одержу яку понап'ялюють – куди колишнім стилям братися? Та в нас колись, як студентка приїде додому з міста в імпортних китайських брючках, то баби вслід плювалися: дівка – і в штанах. А тепер я не можу увявити без штанів не тільки німецьку канцлерку, а й півсела жіноцтва. Мабуть, якусь сверблячку вони викликають. Колись терли цеглою джинси на колінах для завидок "відстоялим". А зараз взагалі срамота: пішли дірки по колінах, піднялися по стегнах мало не до "брошки", вибачте. Мабуть, підуть і по дупі. Бракуватиме тільки наколотого напису: "візьми мене в свій плен".

І вже беруть. Ось виступає одна на концертах без спідниці і штанів. Не знаєш, чи пісню слухати, чи на мелькаючі стегна і попу дивитись. За компанію із старожительками села я плюю тоді на телевізор, але так, щоб до екрана не долітало, бо він не винен. У нас коли баби одна одній дупу показували? Як пересваряться за сусідських курей, що розгребли город. То було як контрольний постріл – сидниця наголо і плещею в тазик. По-сороміцьки, але

А перед цим викликали з головою колгоспу в район, щоб в універмазі купив для виглядунку костюм і галстук та поміняв чоботи на туфлі. Бо кум і влітку ходив у кітелі, кашкеті-сталінці і суконних штанях-галіфе, зшитих колошвами на рівні колін, щоб був шароварний запас для кращого провітрювання. Повернувся з натертою галстукком шиєю. Отож щодня заходив до мене оздоровлюватись. Протирав потилицю самогоном і вживав гранчак всередину, закушуючи салом-мазильником зі сквороди. Але й банка спотикача не надовго його порадувала.

Якраз районна газета розхвалила його на півсторінки в статті під заголовком "Бригадира шукайте в полі". Але другого дня кадебісти збирали по хатах районку номер за номером. По селу поповзли чутки: через помилку, бо треба було надрукувати "в Полі" з великої букви, тобто шукати в мене – в куми на ім'я Поліна. Насправді заковика була в фотографії лисого Микити з піднятим у руці кукурудзяним качаном – майже копія Микити Хрущова на плакаті. Чим не компромат?

Під зачистку попав і дід Гаврило за недолуге запитання заїжджому лекторові, який переконував сельчан у клубі про близький хрущовський комунізм на горизонті. Після роз'яснення, що таке горизонт, дідусь уточнив: "Якщо горизонт, коли йдеш уперед, все віддаляється, то виходить, що до комунізму ніколи не дійдемо?". Повчали кадебіс-

вим радіоприймачем об підлогу. А якийсь стукач доніс, що я так відреагувала на передачу матеріалів пленуму ЦК КПРС. Довго могли б м'яти мене за політику, але зайшов колега кадебіста з пропозицією згорнути справу, бо ждуть на обід біля ставка. Отож розписалась в протоколі, що профілактичну бесіду зі мною проведено. А при теперішній демократії політиків он в урну закидають і ніхто протокола не складає.

От на односельців, які казали, що бригадира треба шукати в Полі, я не ображаюсь. Бо то правда. Бригадні поля – з мого боку села, а Микитина хата з протилежного. То куди ближче на обід? До куми. А там і до вечері. А спричинив це випадок. Пішла я ввечері з тачкою в поле для зачистки бульби після картоплекомбайна. Чую стогін з недалекого торф'яника. Підійшла, очам не вірю: рідний кум бабрається в болоті. Виявилось: кінь чогось схарапудився і, скинувши його, помчав до стайні. Поставила тачку ракеткою, вкотила пузатенького Микиту, привезла додому. І тільки почала роздягати, щоб обіпрати, як вскакує сама не свою кума. Проте, втямивши, що й до чого, полізла мене обнімати. Відтоді у нас мирова: двом жінкам легше одного чоловіка прогудувати. Та й у Микити після гряді біль у суглобах минувся, а кума зізналась, що взагалі став активним, як після весілля.

Може, й ще з ким кума поділилася секретом омолодження. До Микитиної ями зачастили начальники з району, а згодом і з області. Колгосп мусив побудувати гостьовий будинок з банею і душовими, а мене перевели із свинарки в шефкухаря. Кумові того ж року за відкриття грязелікування дали орден, але в газетах писали, що за високі показники в рослинництві. Виріши-

виховувало.

А село як переінакшилось: в кожному дворі як не мала тракторна бригада, то автопарк. Навіть баби пересіли на ті пуркунчики-скутери. Та колись на все село знали марку мотоцикла ИЖ-56, бо як заведуть, то трактора заглушував, аж до околиці собаки озивалися. А дівка, якій випало щастя проїхатись на ньому, трималась обома руками не за мотоцикліста, а за спідницю, щоб вітер на груди не загортав, бо ж сором світити голими колінами і стегнами. Тепер же заслужену техніку "корчми" обзивають.

І за працю шанували ого-го. Я, колгоспна свинарка, щорічно до "октяберської" річне зобов'язання виконувала – по 18 поросят від свиноматки. До політичних дат навіть складався заохочувальний раціон. Правда, після однієї районної наради тваринників мене не тільки в президію вже не запрошували, а й на самі наради не возили. Написала мені зоотехнічка виступ, що по простацтву навіть кожна льоха знає: свиня має перебувати в дородовому декреті три місяці, три тижні і три дні. Тож я своїми словами досвід передала: якщо хочете мати більше поросят, треба, щоб свиня три рази зривалась до кнура, а тоді спаровувати – і діло буде надійне. Сміху було на повний зал, а колгоспне керівництво пристидили.

Рівно як дорікали зверху директору нашої школи, який не проінструкував, як слід, мого сусіда-фронтовика для виступу на лінійці першого вересня. Замість заклику до школярів готуватися до праці і оборони він сказав те, що думав: "Дай, Боже, щоб ви всі вдало переженілись і могли випити навіть у літах по сто грам".

Та й з кумом-бригадиром Микитою в нас були оказії. Його як передовика делегували на нараду в Київ.

ти діда: якщо ще зважиться на жарт чи анекдот, то він повинен бути патріотичним і проти імперіалізму. Дали зразок. Прилетіли американці на Місяць і планують, де розмістити військові бази. Аж тут підійшов до них місячанин і сказав, що сюди вже прилітав Хрущов із Москви і розпланував, що все кукурудзою засіє.

Проте дід із сверблячим язиком продовжував своє. Ото дійшло до нашого села з Шевченкових країв, які влада облагородила до 100-річчя пам'яті Кобзаря, "Спасибі Тарасу за шифер і трасу". Гаврило ж уподобав і поширював при компаніях іншу народну антихрущовську творчість:

Як умру, то поховайте
Мене в кукурудзі
І покласти не забудьте
Хімію на пузі.

І знову нагрянули кадебісти перевиховувати діда. Потрапила і я під роздачу – за підрив дружби народів і нерозуміння інтернаціоналізму. Справа в тому, що з моїм чоловіком Степаном в нас дітей не було і з нього в селі підсміювалися, що несправний. Може, й повпливало те, що в армійську службу їхній полк прогнали через степ після випробування атомної бомби. Але ж він був патріотом. Почувши по радіо популярну тоді пісню

Дом родимый свой у Москвы-реки
Мы оставили навсегда,
Чтобы здесь в тайге стали
фабрики,

Стали новые города,
він таки подався в Сибір. Зізнаюсь, що я тоді на все село вголос ображалась: з Москви чорта з два хто поїде мошку сибірську годувати – українцями підпираються. А коли я довідалась від земляка, що Степан там пристав до одиначки з дітьми кавказького і азійського походження, то при частушці "Меня милый целовал – я ответила" тріснула проводо-

ла і я привітати орденоносця через радіо, замовивши відому на той час пісню із словами "Лисина, лисина, на всю область лисина, ой, чи є ж у кого в світі ще така лисина?". Але її чомусь замінили шматком опери, через що в селі глузували, що високе мистецтво для нас із Микитою – що чужі ворота для барана.

Віднесли роки на цвинтар кума з кумою. Колгосп розпався. У свинарнику, в якому я колись новонароджених пацят на руках носила, відкрили фармацевтичний цех по сушінню і пакетуванню лікарських трав. В колишньому зерноскладі чавлять якісь пластівці для міських собацюр і котяр. На колишній тракторній бригаді – станція техобслуговування "євроблях". А контора колгоспу стала кафе-баром із залом комп'ютерних ігор в кабінеті голови. Не влізнати гразевипивонського торф'яника, якого присвоїв якийсь депутат. Тільки з дерева чи даху, кажуть, можна розгледіти за високим парканом вириті ставки, гостьові будиночки, майданчик з чорними машинами на великих колесах. Словом, Європа, бо й балакають там не по-нашому: джакузі, гамбургер, сендвіч. Тепер дівчатам не треба їздити на підзаробітки в Польщу: їх запрошують в офіціантки, прибиральниці і масажистки. Хоча є підозра, що масажують не вони, а їх. Та й лугове сіно тут іде не худобі, а для набивання матраців та подушок під перебірливих скоробатьків.

І село вже не те: не пахне ні сіносом, ні гноєм і навіть п'яні не співають. Коротаяю я свої дні самотою. А душа волає: поверніть мені хоч єдину радість – кума Микиту з качаном у руці. Він як символ молодечого пережитого, яке відпливло...

**Петро ЖЕЛІНСЬКИЙ,
м. Березне.**